

«VÅR HANG TIL Å FORME ANSIKT OG
KROPP ER BÅDE UNIVERSELL OG TIDLØS.»

en fin linje

Skjønnhetsidealene har forandret seg gjennom tidene, og at vi lider for et ungdommelig og vakkert utseende er langt fra noen nyhet. Men hvor går grensen?

AV ANJA STANG FOTO: DAVID OLDHAM
MODELL: MORGANE DUBLED/VIVA AGENCY

Injeksjoner av botox og restylane har i økende grad blitt en del av også norske kvinners skjønnhetsrutiner. Stadig flere vurderer fett-suging, og laserbehandling kan brukes mot så mangt. Nordmenn og -kvinner ligger fortsatt et hestehode bak amerikanerne – til manges trost, men vi galopperer etter, noen raskere enn andre: I programmet *Fra Hollywood til Parkveien* får Jan Thomas påfyll av botox på direkten og vender et hovent, rødmusset ansikt mot kamera mens han erklærer at han føler seg som «a million bucks». Samtidig gjør alt snakket om skjønnhetsprosedyrer oss blaserte, og mens en del fortsatt insisterer på å eldes naturlig – uten hjelp fra annet enn sunn mat og gode hudpleieprodukter – blir kjendisene innen mote og media stadig stivere i maska. Tidligere Playboy-redaktør Wenche Steen lar seg villig avbilde i VG mens sprøyten gjennoborer ansiktshuden, og snakker «åpenhjertig» om botox, restylane og silikon. Det er like vanlig å ta botox som å gå til frisøren, mener hun. Selv har hun gjort det i syv år, helt siden Hud og Hårklinikken i Oslo – som hun er daglig leder for – fikk inngrepet på menyen.

Skjønnhetens tidløse tyranni

Allerede i steinalderen brukte huleboerne skjell og skarpe steiner for å fjerne kroppshår. I de egyptiske dynastiene, for rundt 7000 år siden, symboliserte en glattbarbert hud rikdom og makt. I India ble plastisk kirurgi 800 år før Kristus brukt til å reparere medfødte misdannelser som f.eks. hareshår, men først på 1920-tallet ble det anerkjent som en vitenskap i Vesten. Begrepet stammer fra greske «plasticos», som betyr å forme, og vår hang til å forme ansikt og kropp er både universell og tidløs. Dronning Elizabeth den 1. fikk betente sår av sinkpudderet som ga henne porselenshud på 1500-tallet. Kinesiske kvinner har siden 900-tallet snørt føttene for å tekkes kulturens estetiske moral, med følgen at føttene slutter å vokse, utvikler infeksjoner, lammelser og muskelatrofi. Ulike former for kroppskunst har eksistert i uimnelige tider; den 5000 år gamle «smannen» Ötzi som ble funnet i Alpe, hadde tatovert rygg.

Marilyn Monroe tok klystér før fotosessjoner, og Jane Fonda fjernet to ribbein for å få smalere midje. Vår oppfatning av skjønnhet har vært i kontinuerlig endring. På sekstitallet var Grace Kellys søte oppstoppernese det ultimate idealet; i dag er det Angelina Jolies «arkitektoniske» silhuett. Syttitallets naturbarn med små bryster, smale ►

FAKTABOKS

RESTYLANE er en gjennomsiktig gelé laget av hyaluronsyre som finnes naturlig i kroppen. Stoffet injiseres i ansiktet for å glatte ut rynker eller fylle ut partier som lepper og kinnbein. Restylane kan også brukes ved rekonstruksjon etter en ulykke eller medfødt misdannelse.

BOTOX består av nervergiften botulinumtoksin og kan også brukes mot migrene, spasmer og cerebral parese. Mest kjent er den kosmetiske effekten som innebærer at ansiktsmusklene eller svettekjertlene i armhulene lammes.

KJEMISK PEELING innebærer at man smører en etsende væske på ansiktet. Som følge av etsing i det øverste hudlaget vil man oppnå en viss oppstramming av kollagenet i under huden.

LASERBEHANDLING reduserer rynker, arr og pigmentflekker på ansikt, hals, bryst og hender. Ellipseklinikken i Oslo tilbyr den nye varianten Fraxel. De fleste tar 2-5 behandlinger, og huden blir rød og hoven i et par dager etterpå.

IPL står for Intens Pulsed Lys og er en behandlingsform som bruker bredspektrert lys til å behandle uønsket hårvekst, sprenge blodkar, solskader, rynker og acne.

ULTRALYD brukes sammen med et trenings- og kostholdsprogram, for å knuse fettceller i partiet rundt midjen og hoftene hvor fett er så vanskelig å få bort. Hud og Hårklinikken i Oslo tilbyr ultralydbehandlingen Cellufree.

MAKROLAN er en gelé som sprøytes inn i kroppen, med mer dramatisk virkning enn for eksempel Restylane. Stoffet kan blant annet gi større bryster uten kirurgi, men halve effekten forsvinner i løpet av ett år.

MELANOTAN, omtalt som «Barbie-dopet», gjør deg etter sigende brun, tynn og kat. Samtidig er blå lepper, blåskjær i huden og varige pigmentflekker vanlige bivirkninger. I verste fall overstimulerer melanotan cellene som produserer pigmenter, noe som kan gi ondartet føflekk-kreft.

«NÅ KAN HVEM SOM
HELST KJØPE SEG PENERE
BRYSTER, OG DERMED
FORSVINNER MAGIEN»

hofter og gardinhår fikk juling av Helmut Newtons åttitallets «power-women». At nittitallets silikoneksplosjon med *Baywatch* i bresjen er blitt passé betyr ikke at dagens ideal er fritt for juks; det bare virker slik. 00-tallets skjønnhetsinngrep foregår med sprøyte fremfor skalpell.

Botox er tykkere enn vann

Dagens skjønnhetsideal er først og fremst ungt, og vi ser ut til å bry oss mindre enn før om hva som ligger bak den «naturlige» fasaden. Siden injisering virker mindre dramatisk enn kirurgi, senkes terskelen for hvem som tar skrittet og i hvilken alder. Du kan injisere restylane i lunsjen og dra rett på jobb etterpå, mest sannsynlig uten at noen merker forskjellen. Prosedyren tar en halvtime, inkludert konsultasjon. Ellipseklinikken i Oslo kan fortelle at mange venninner kommer for å få behandling samtidig; det samme gjør par. Nordmenn har bedre råd enn før, og jo flere man kjenner som har prøvd nye behandlinger, desto tryggere virker det. Men man vet fortsatt lite om langtidsvirkningene av potensielt giftige substanser som botox, og mens de fleste av oss anser hårfarging, tannbleking og hudpleie som dagligdags, trekker mange fortsatt grensen ved sprøytespissen.

– Noen ganger når jeg ser meg i speilet, så tenker jeg «herregud, nå står det dårlig til! Jeg er singel, rynkete og dette må jeg gjøre noe med». Men jeg vil heller være organisk, ekte og lykkelig akseptere at jeg blir eldre, sier en kollega som nettopp har rundet 30. Da hun prøvde tannbleking fra USA, fikk hun beskjed av venninnene om å stoppe fordi hun begynte å likne på Jessica Simpson. Via en uformell undersøkelse i bekjentskapskretsen viser det seg at mange har fått fjernet foflekker eller arr, men at de aller fleste vegrer seg for injeksjoner. – Jeg tror faktisk at man i dag ikke kan se forskjell på Nicole Kidman på Madame Tussaud og Nicole Kidman i det virkelige liv. Kunstig er aldri bedre enn naturlig, sier en annen venninne som nærmer seg 40. Flere refererer til den klassiske «botox-looken» med stikkende øyne og en unormalt glatt panne. – Problemet er at en 50

år gammel dame aldri kommer til å se ut som hun er 30. Faren er at hun ser ut som en operert 50-åring, og da er det bedre å se ut som en naturlig 50-åring, spør du meg, sier en annen bekjent.

Katarina Skällenas fra Ellipseklinikken, Nordens største kjede innen ikke-kirurgiske inngrep, forteller om de nye antirynke-inngrepene. Restylane består av hyaluronsyre, som finnes naturlig i huden, og i motsetning til permanente «fillere», som kan skade vevet eller bli avstøtt av kroppen, skal metoden sikre en langvarig, utfyllende effekt som gradvis forsvinner i løpet av et halvt års tid. I tillegg stimuleres kroppens egen kollagenproduksjon. Et Google-søk på botox gir 11.800 000 treff: Nervegiften botulinumtoksin blokkerer impulsene fra hjernen til musklene, og minimerer slik mimikken rundt øyne og panne. Behandlingen tar kun et kvarter, og etter et par uker oppnås full effekt. De hyppigste bivirkningene er muskelsvakhet, influensasymptomer og smerter. Man må som kjent lide litt for skjønnheten.

Mote i brystet

Kroppstrendene heller igjen mot små bryster, muligens inspirert av stilikoner som Kate Moss, Sienna Miller og Keira Knightley. Profilerte glamourmodeller som Aylar, Helene Rask og Lene Alexandra Øien fjernet nylig implantatene. Sistnevnte fjernet hele 1,2 kilo silikon. – Det er deilig at menn endelig ser meg inn i øynene når vi snakker sammen, sa hun etterpå. Øiens tidligere talsmann Christer Falck var ikke like fornøyd, og sammenliknet avgjørelsen med at «verdens beste fotballspiller amputerer begge beina fra kneet og ned rett før EM-finalen». Falck refererte til den internasjonale lanseringen av hiten *My Boobs Are Okay*, men handler ikke sangen nettopp om at man skal være tilfreds med brystene sine?

Modellmamma Helene Rask har ivret for en aldersgrense på 21 år for å legge inn silikon. Selv har hun fått skjammende arr og hatt smerter etter å ha fjernet innleggene, og må muligens operere igjen for å slippe smertene. – Det er prisen å betale for å tukle med sin

egen kropp, sier Rask til Se og Hør. En venninne har motsatt problem: – Hvis jeg noensinne skulle ha vurdert et inngrep, ville det ha vært brystreduksjon. Store bryster er så overvurdert! De er plag-somme, tunge, i veien og får altfor mye oppmerksomhet.

– Da det bare var rike superkjendiser som hadde råd til å fikse på kroppen, var det noe alle ønsket seg. Nå kan hvem som helst kjøpe seg penere bryster, og dermed forsvinner magien, sier den svenske trend- og fremtidsforskeren Henrik Mattsson. – Det naturlige er mest eksklusivt i dag, siden det skiller seg ut. Fokus på det ytre og selvdigging er traurig, avslutter Mattsson. På den annen side handler nok kosmetiske inngrep vel så ofte om selvbilde, og kan i mange tilfeller gi økt livskvalitet. Problemet er når snøballen begynner å rulle, og perfektjon blir det eneste målet.

Plastpapparazzis

Mye tyder på at kjendisenes økte hang til foryngende og forskjønnende prosedyrer går hånd i hånd med publikums økende fascinasjon for deres privatliv og utseende. Overskrifter som «Has she or hasn't she?» og nærbilder av cellulitter og kråketær kan gjøre den mest selvsikre paranoid. Mens Brigitte Bardot og Marilyn Monroe ble hyllet for sine små, runde mager og myke hofter, er pannekakeflat mage og silkeglatt hud dagens fasit. Har vi da rett til å latterliggjøre dem for at de tar situasjonen i kirurgens hånd for å følge opp de økende kravene til perfektjon? I neste runde er det oss effekten rammer. For vi slår oss ikke lenger til ro med at kjendisene er vakrere og mer vellykkede enn oss: Vi vil være som dem! Bokstavelig talt: Øverst på listen hos kirurgene i 2007 tronet «Brangelina» som ypperste ideal. I tillegg til Angelina Jolies rette nese og svulmende lepper er Nicole Kidman, Jennifer Lopez, Greta Garbo og Sophia Loren yndede forbilder for sine øyne, øyenbryn, haker og kinnbein. Og med oppblomstringen (og overdosen) av virkelighets-TV hvor alle som vil faktisk kan bli berømte – om enn bare i ett kvarter – er det kanskje ikke så rart at grensene lett viskes ut?

– Det har vel noe med dødsangst å gjøre, at man prøver å bremse ned på hvor raskt livet går. Dessuten går det jo utallige realityserier på TV som viser hvor «enkel» det er, og da er det jo lett å tro at det er gjort på en time og ikke er noen risiko involvert, sier en kollega i slutten av 20-årene. Hun utelukker derimot ikke at hun kan vurdere «å bedre situasjonen for bryst og mage» etter en fødsel.

Jennifer Aniston fyller 40 år neste år, og insisterer på at hun kun vil legge seg under kniven av medisinske grunner. – En gang fikk jeg rettet opp en skjev skillevegg i nesa. Resten av kroppen min er

urørt. Den er helt naturlig, og slik skal det fortsette å være. Jeg er svært fornøyd med det Gud ga meg, sier hun til nettstedet Femalefirst. Onde tonger påstår at neseoperasjonen var høyst kosmetisk, og at kjendiser som «jukser» gjerne tviholder på at yoga, sunt kosthold og mye vann er deres eneste ungdomskilder.

Skjønnheten og udyret

Mens skandalepressen spekulerer i hvorvidt Lindsay Lohan, Paris Hilton og Brittany Murphy har fått «hjelp», finnes det nok av tilfeller som utelater all tvil. Aldrende stjerner som Farrah Fawcett, Melanie Griffith og Priscilla Presley har tydelig tippet over grensen mellom fiks og freak i forsøket på å stagge tidens tann. «Heller et nytt ansikt som kommer ut av en gammel bil, enn et gammelt ansikt som kommer ut av en ny bil» er mottoet til Joan Rivers. Den 73 år gamle komikeren sverger på at hun skal operere seg en gang i året, og vil fjerne blindtarmen hvis ikke legen finner noe annet å fikse på! Blant de mannlige skrekkeeksemplene finner vi Mickey Rourke, Tom Jones og – kongen av kirurgi – Michael Jackson. Rourke, som på åttitallet var en rufsete kjekkas, sliter i dag med å få roller takket være alle inngrepene som har fratatt ham mimikken.

Dysmorfofobi betegner mennesker som er sykkelig opptatt av eget utseende. Du har sett det på TV: Unge, naturlig pene kvinner – oftest amerikanske – planlegger neste sted på skjønnhetsrangstigen med en skremmende glød i blikket. Når en kvinne måtte selge huset for å få råd til inngrep for 300 000 kroner, rettferdiggjorde hun det med at selvfølelsen hennes var viktigst.

Om hun hadde kontroll? – Jeg kan stoppe når som helst, men hvorfor skulle jeg det? sa hun, storøyd. Kanskje er det ikke helt uforståelig, tross alt. For når ansiktet endelig er glatt som en barnerumpe, flyttes lupen automatisk til neste fokuspunkt. Og hva gjør du når halsen eller hendene ikke matcher?

Siste nytt fra USA er det menneskelige veksthormonet HGH. Cher, Joan Collins, Arnold Schwarzenegger og Oliver Stone er blant dem som punger ut 30.000 i måneden på middelet som skal stoppe aldringsprosessen og gi ekstra energi. – Jeg injiserer HGH hver dag, det får meg til å se yngre ut og gjør meg sterk. Jeg har aldri truffet noen som synes det er verdig å se gammel ut, sier Nick Nolte. Hormonet øker veksten av friske celler. Ulempen, for de som måtte bry seg om slikt, er bare at det også påvirker kreftceller og andre deler av kroppen i feil retning. Men det er kanskje viktigere å se bra ut så lenge man lever, enn at man lever spesielt lenge. ■

«DET HAR VEL NOE MED
DØDSANGST Å GJØRE,
AT MAN PRØVER Å BREMSE NED
PÅ HVOR RASKT LIVET GÅR.»